

سخن سردبیر

باورهای دینی و اعتقادات مذهبی در هر جامعه‌ای چشم‌انداز روشنی از درد و رنج و مرگ را به نمایش می‌گذارد و نقش مؤثری در مراقبت‌های بهداشتی و درمانی دارد. در هر جامعه‌ای مردم شکلی از اعتقادات مذهبی را ابراز می‌کنند و بسیاری از آنها به سنت‌های مذهبی پایبندند. تجربه جوامع و فرهنگ‌ها، ارزش باورهای مذهبی در زمان بیماری و مرگ و نقش مشاوران و کارشناسان مذهبی را در مراقبت‌های بهداشتی و درمانی نشان می‌دهد. بسیاری از پزشکان و پرسنل درمانی به عقاید مذهبی خود و بیماران احترام می‌گذارند و حتی در طبابت و مراقبت‌های پزشکی نیز آن را مد نظر قرار می‌دهند. این امر در جوامع مذهبی و سنتی جایگاه مطلوب‌تری دارد و در برخی جوامع افراد انواع مختلفی از باورهای مذهبی و معنوی از خود بروز می‌دهند که اغلب برای ارائه‌کنندگان مراقبت‌های پزشکی ناآشناست. در دوره معاصر نه تنها نیاز به دین و مذهب از بین نرفته، بلکه شدیدتر هم شده است. کارکرد اصلی دین معنا بخشیدن به زندگی است که جز آن هیچ عامل دیگری نمی‌تواند این نقش را ایفا کند. بنابراین در دوره‌ی مدرن گرچه کارکرد فرعی دین یعنی مداخله در حوزه‌های اجتماعی از دست رفته، اما هنوز هم تنها عامل معنا بخشیدن به زندگی و ارزش‌های حاکم بر آن است و حاکمیت بخشیدن به اخلاق در زندگی فردی و اجتماعی یکی از دغدغه‌های اصلی همه ادیان الهی است. بنابراین توجه دین و اخلاق به سلامت ابناء بشر یکی از کارکردهای آن دو محسوب می‌شود. در ادیان ابراهیمی خصوصاً اسلام اعتقادات عمیقی درباره سلامتی و مراقبت‌های بهداشتی و درمانی وجود دارد و ممکن است برخی مداخله‌های پزشکی را بر بیماران تحمیل و یا آنها را ممنوع کنند. بنابراین جایگاه

مذهب در اخلاق پزشکی حتی در جوامع سکولار غیر قابل انکار است و همین تأثیر موجب شده که برخی بیماران با تبعیت از باورها و اعتقادات مذهبی خود از درمان اجتناب ورزند. اگرچه پزشکان و کادر درمانی با اعتقادات و باورهای مذهبی آشنایی دارند، اما در برخی موارد با موقعیت‌هایی مواجه می‌شوند که مجبورند با بیماران در خصوص این اعتقادات بحث کنند. گاهی ممکن است پزشک، خانواده، بیمار را به یک روحانی ارجاع دهد، اما در اغلب موارد پزشک خود با بیمار و خانواده وی برای اطلاع از باورهای مذهبی آنها وارد بحث و گفتگو می‌شود تا بفهمد آیا این اعتقادات و باورهای مذهبی روی روش ارائه مراقبت‌های پزشکی و سیر درمان بیمار تأثیر دارد یا خیر؟ اما چنین گفتگویی باید با درایت، صداقت و احترام به طرفین و ارائه اطلاعات درست انجام شود. این اطلاعات را می‌توان از روحانیون و شخصیت‌های مذهبی دریافت کرد. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که اخلاق همانگونه که در فرهنگ تنیده است، ریشه در ادیان و اعتقادات مذهبی مردم دارد و این پیوند ناگسستنی را هرگز نمی‌توان در مراقبت‌های بهداشتی و درمانی از یکدیگر زدود. همچنان که در واکاوی اندیشه ورزان اخلاقی و مذهبی به خوبی می‌توان این اختلاط و امتزاج را جستجو کرد. در ادیان ابراهیمی و حتی در پیشینه تاریخی ادیان هند و چین و مصر و بابل نیز می‌توان شاهد امتزاج این دو پدیده بود. همه ادیان و مذاهب یکی از اهداف بلند خویش را پیشبرد اهداف مادی و معنوی انسان معرفی کرده اند و در این راه دارای قوانین اخلاقی جامعی بوده اند که توجیه به رفتار عادلانه افراد با یکدیگر یکی از آنهاست و انجام این توجیه برای جلوگیری از محکومیت حقوقی نیست بلکه به طور طبیعی در ضمیر و وجدان و فطرت آدمی نهفته است. نمود عینی این تفکر و پیوستگی آن را می‌توان در مراقبت‌های بهداشتی مشاهده کرد. تشکیل

کمیته‌های اخلاق بالینی در اکثر مراکز درمانی جوامع غربی حکایت از این واقعیت دارد که حتی در میان اندیشمندان اخلاق سکولار توجه به باورهای مذهبی در این کمیته‌ها نقش و تاثیر بسزایی در تسریع بهبودی بیماران و آرامش آنان دارد. از این رو، ما با اعتقاد به اینکه اخلاقیات برگرفته از مذهب می‌تواند راهگشای بسیاری از مسایل و مشکلات حوزه مراقبت‌های بهداشتی و درمانی باشد، بر این نکته پای می‌فشاریم که اوج ارزش‌های اخلاقی را می‌توان در ادیان جستجو کرد.

سردبیر

